

N:o 26.

Ank. till Riksd. kansli den 28 febr. 1888, kl. 12 midd.

Lagutskottets utlåtande, i anledning af väckta motioner om ändring i lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse den 26 september 1884.

Till lagutskottet hafva hänvisats två särskilda motioner, i hvilka föreslås ändring af lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse den 26 september 1884, afgifna inom Första Kammaren, n:o 60, af herr J. Pehrsson och inom Andra Kammaren, n:o 20, af herr J. Bengtsson i Gullåkra.

Herr Pehrsson anmärker i sin motion, att föreskrift angående sättet för uppbörden af de afgifter, hvilka för bestridande af omförmälda kostnad skola upptagas, icke vore i lagen meddelad. En sådan föreskrift vore dock högst nödvändig. Afgiften skulle betalas efter fyrk, och då kronofogdarne, som i allmänhet uppbure medlen, icke hade tillgång till de särskilda kommunernas fyrktalslängder, måste de på ett eller annat sätt anskaffa dessa, hvilket dels vore för dem besvärligt, dels ock medförde en särskild kostnad för de betalningsskyldige. Sedan debiteringen skett efter fyrktalslängderna, beordrades fjerdingsmännen att hvar inom sin socken eller rote verkställa uppbörden, som i vanliga fall tillginge på det sätt, att fjerdingsmannen nödgades uppsöka hvarje betalningsskyldig i hans hem, ofta flere gånger, hvilket gjorde inkasseringen långsam och för de i allmänhet svagt aflönade uppbördsmännen tidsödande. Då fyrktalssättningen uteslutande grundade sig på den betalningsskyldiges bevilning, vore det rättare att derefter och tillsammans med krono-

uppbörden utdebitera och uppbära de inom hvar fögderi till ifrågavarande ändamål utgående medel.

På dessa grunder föreslår herr Pehrsson, »att Riksdagen måtte för sin del besluta, att i berörda lag af den 26 september 1884 göres den ändring, att deltagandet i kostnaderna för tings- och fänghusbyggnader samt deras underhåll utgår efter den betalningsskyldiges bevillning, som ligger till grund för fyrktalssättningen; samt med det tillägg, att kronofogdarne, hvar inom sitt fögderi, till länsstyrelsen insända verifierad förteckning å det för nödiga utbetalningars bestridande erforderliga beloppet, hvarefter uppbörsorder af nämnda styrelse meddelas för kronofogde och häradsskrifvare att i sammanhang med kronoskatteuppbörden debitera, uppbära och derefter i behörig ordning till den eller dem, som vederbör, redovisa.»

I herr Bengtssons motion anföres åter hufvudsakligen. Det kunde icke betviflas, att antagandet af 1884 års lag innefattade ett erkännande af det orättvisa uti att ifrågavarande kostnad fortfarande skulle åligga endast jordbruksfastighet. Hade man då kunnat förutse, till hvilka oegentligheter och trakasserier den i lagen bestämda debiteringsgrund skulle leda i praktiken, hade lagen dock troligen aldrig blifvit besluten. Då det ej heller kunde förnekas, att det vore en stor orättvisa, att jordbrukarne skulle bidra med större belopp per fyrk än kapitalister och industriidkare med flere, hvilka i lika eller högre grad betjenade sig af ifrågavarande institutioner, syntes steget böra tagas fullt ut, så att afgiften komme att utdebiteras lika och utgå efter samma grund, som vore stadgad för kommunalutskylder i allmänhet, helst som den nuvarande grunden för debiteringen på enskilda personer och den dermed förenade nära nog omöjliga uppbörden då alldeles kunde upphöra och medlen utgå direkt ur kommunalkassan.

Med stöd af det sålunda anförda föreslår herr Bengtsson, att Riksdagen ville, med ändring af hvad i lagen den 26 september 1884 stadgadt är, för sin del antaga följande lag angående skyldigheten att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse: »I kostnaderna för uppförande och underhåll af sådana byggnader skola alla, hvilka inom tingslaget erlägga bevillning till staten, vare sig för fast egendom, bergsbruk, fabriksrörelse, handel, handverk eller annan till allmän bevillning taxerad näring eller inkomst, deltaga efter de grunder, hvilka för kommunalutskylder i allmänhet äro stadgade, och skola vid förefallande behof dessa bidrag genom kommunalnämndens ordförande af kommunens kassa utbetalas enligt den af häradets förtroendemän uppgjorda och af honom delgifna uppbördslängden på tid och ställe, som af dessa bestämmes.»

Uti lagen angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelse den 26 september 1884 stadgas, att i kostnaden för uppförande och underhåll af sådan byggnad skola alla de, hvilka inom tingslaget erlägga kommunalutskylder, deltaga, för fastighet efter hela samt för andra beskattningsföremål efter en fjerdedel af derå belöpande fyrktal. Uppkommer vid den beräkning bråktal, skall det bortfalla.

De föreliggande motionerna åsyfta, såsom af den här ofvan lemnade redogörelse för deras innehåll framgår, ändringar i gällande bestämmelser dels i afseende å sjelfva grunden för ifrågavarande byggnadsskyldighet, dels ock i afseende å debiteringen och uppbörden af de medel, som för byggnadsskyldighetens fullgörande erfordras. Herr Pehrsson synes visserligen lägga uteslutande vikt vid den senare omständigheten; men då den form han föreslagit för debiteringen uppenbarligen skulle medföra någon ändring jemväl i den nu fastställda grunden för skyldighetens utgörande, måste äfven hans förslag anses i viss mån åsyfta en sådan ändring.

I afseende å grunden för skyldighetens utgörande torde väl, såsom lagutskottet vid flere föregående tillfällen uttalat, åtskilliga skäl tala för en ytterligare utjemning af skyldigheten; och vore här fråga om en lagstiftning i ett alldeles nytt ämne, skulle väl nutidens förhållanden icke föranleda till en sådan fördelning af skyldigheten, som i 1884 års lag stadgas. Men då man tager i betraktande, att sistnämnda lag, vid jämförelse med förut gällande bestämmelser, utgör ett icke oväsentligt steg i den riktning, som af herr Bengtsson anses vara den rätta, och att denna lag tillkommit på grund af ett efter långvariga meningsbrytningar framställt medlingsförslag, så lär den omständighet, att en så kort tid, omkring 3 $\frac{1}{2}$ år, förflutit sedan lagens antagande, innefatta ett giltigt skäl att ej redan nu företaga en så genomgripande ändring deruti, äfven om den närvarande tidpunkten i öfrigt kunde anses lämplig för en dylik åtgärd. Härtill kommer, att nya lagberedningen i sitt betänkande angående rättegångsväsendets ombildning (fjerde delen, sid. 241 och följande) föreslagit hela byggnadsskyldighetens öfverflyttande på staten; och torde detta förslag i sammanhang med frågan om domstolsorganisationen komma under statsmagternas pröfning. Under tiden lära väl på de flesta ställen icke företagas några så betydliga byggnadsarbeten för detta ändamål, att skyldighetens utgörande äfven för dem, hvilka tyngst drabbas deraf, bör blifva särdeles betungande.

Då utskottet sålunda icke kan finna lämpligt, att någon ändring nu vidtages uti gällande bestämmelser i denna del, hemställer utskottet,

- 1) att herrar Pehrssons och Bengtssons motioner i hvad de afse ändring af grunden för deltagande i kostnaden för

byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse icke må vinna Riksdagens bifall.

Beträffande debiteringen, uppbörden och redovisningen af de medel, som erfordras för fullgörande af ifrågavarande byggnadsskyldighet, hyser utskottet samma åsigt, som uttalades i utskottets den 17 februari 1887 afgifna utlåtande, n:o 12, i anledning af då väckta motioner i ämnet. Utskottet finner det vara uppenbart, att bristen på uttrycklig bestämmelse i detta afseende kan medföra olägenheter, och föreställer sig, i likhet med herr Pehrsson, att dessa olägenheter lättast kunna afhjelpas derigenom, att debiteringen och uppbörden af nämnda medel anförtros åt den vanliga fögderiförvaltningen, på sätt i 49 § af förordningen om landsting är stadgadt om landstingsmedel. Enligt hvad utskottet inhemtat, lär sådant temligen allmänt ega rum; men då uttrycklig bestämmelse i ämnet i alla fall synes lämplig för vinnande af likformighet i detta afseende, får utskottet hemställa,

2) att Riksdagen ville, med anledning af förevarande motioner, i skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes meddela de föreskrifter, som erfordras för att bidrag till byggande och underhåll af tingshus och häradsfängelse må i hela riket på likformigt sätt af vederbörande fögderiförvaltning i sammanhang med kronoskatterna debiteras och uppbäras samt derefter i behörig ordning till den eller dem, som vederbör, redovisas.

Stockholm den 28 februari 1888.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.

Reservationer:

af herrar *Smedberg, A. P. Lind, A. Nilsson* i Rinkaby, *C. Persson* i Stallerhult och *P. Pehrson* i Törneryd, hvilka ansett att utskottet bort tillstyrka Riksdagen att för sin del besluta en lag af följande lydelse: »Med ändring af hvad lag angående skyldighet att deltaga i kostnaden för byggnad och underhåll af tingshus och häradsfängelset den 26 september 1884 härutinnan stadgar, förordnas härigenom, att i kostnaden för uppförande och underhåll af sådana byggnader skola alla de, hvilka inom häradet erlägga kommunalutskylder, deltaga efter den grund, som för utgörande af dessa utskylder finnes stadgad.»

Herr *A. Göransson* i Åsen har begärt få här antecknadt, att han, på grund af ledighet från riksdagsgöromålen, icke deltagit i ärendets slutliga behandling inom utskottet.
